

Ölkəmiz son ikisəsrlik tarixinin ən böyük zəfərini qazandı. Azərbaycanın Qarabağ və Şərqi Zəngəzur əraziləri Ermənistanın işğalından azad edildi və suverenliyi tam bərpa olundu. Hazırda Ermənistanla delimitasiya işləri davam edir.

Qalib ölkənin vətəndaşı olmağın qürurunu yaşayanlar bu günlərdə də çox böyük, möhtəşəm tarixi hadisələrə şahidlik edirlər. İşğalçıların otuz il ərzində xarabalığa çevirdikləri, yerlə yeksan etdikləri yaşayış məskənlərimiz İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra həyata keçirilməyə başlayan geniş və sürətli tikinti, bərpa işləri nəticəsində yenidən qurulur və yurd həsrətli soydaşlarımız geri dönürlər. Təəssüf ki, mina təhlükəsi səbəbindən yenidənqurma işləri, keçmiş məcburi köçkünlərin yurdlarına qaytarılması prosesi ləngiyir.

Ölkəmizin təxminən 12 faizi ilkin qiymətləndirmələrə görə, 1,5 milyon mina və naməlum sayda partlamamış hərbi sursatlarla çirkləndirilib. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra əksəriyyəti mülki olan 361 azərbaycanlı mina qurbanı olub. Onlardan 68-i həlak olub, 293-ü isə ağır yaralanıb. Ümumilikdə Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün başladığı dövrdən indiyədək 3400-dən çox vətəndaşımız minalardan zərər çəkib. Onlardan 358-ni uşaqlar, 38-ni isə qadınlar təşkil edir.

Mayın 30-da Zəngilanda işə başlayan "Minaların ətraf mühitə təsirinin azaldılması: Təhlükəsiz və yaşıl gələcək üçün resursların səfərbər olunması" mövzusunda 3-cü beynəlxalq humanitar minatəmizləmə konfransının iştirakçılarına ünvanladığı müraciətində Prezident İlham Əliyev diqqətə çatdırdı ki, mina qurbanlarının sayının gündən-günə artmasının əsas səbəbləri sırasında Ermənistanın Azərbaycan ərazisində basdırdığı minaların dəqiq xəritələrini təqdim etməkdən imtinası, keçmiş xəttinin arxasında yerləşən yollara, qəbiristanlıqlara, mülki təyinatlı digər obyektlərə tələ xarakterli minalar yerləşdirməsidir: "2020-ci ildən 2023-cü ilə qədər uzunluğu 500 kilometrə qədər olan yeni minalanmış zonalar yaradılmış, yeni-

Azərbaycan minatəmizləmə təcrübəsini eyni problemdən əziyyət çəkən ölkələrlə bölüşməyə hazırdır

dən Azərbaycanın ərazisində minalar basdırılmışdır. Bunun məsuliyyəti Ermənistanın üzərinə düşür".

Dövlət başçısı İlham Əliyev müraciətində vurğulayıb ki, minaların təmizlənməsində üzlaşdıyımız çətinliklər, eyni zamanda yenidənqurma və bərpa işlərinə əngəl yaradır, 800 min keçmiş məcburi köçkünün öz evlərinə qaytmasına ciddi maneə törədir. Bu günə qədər aparılan minatəmizləmə prosesi nəticəsində 140 min hektara yaxın sahənin 119 min 946 mina və partlamamış hərbi sursatlarından təmizləndiyini, lakin minalanmış ərazilərin bundan daha geniş olduğunu qeyd edən Prezident İlham Əliyev minaları yerləşdirməyin asan, onları təmizləməyin isə qat-qat çətin və mürəkkəb proses olduğunu vurğuladı. Azərbaycanın bu məqsədlə qısa müddət ərzində bütün gücünü səfərbər edərək dünyada tətbiq olunan ən müasir və qabaqcıl texnologiyalardan istifadə etdiyini, minatəmizləmə sahəsində səmərəliliyin artırılması üçün tərəfimizdən davamlı şəkildə müvafiq işlər görüldüyünü və hazırda imkanlarımızın əvvəlki illərlə müqayisədə xeyli artdığını bildirdi.

Azərbaycanın bu global problemin həlli istiqamətində səyləri və gördüyü mühüm işlər dünya ölkələrinin və beynəlxalq təşkilatların da diqqətindədir. "Minaların ətraf mühitə təsirinin azaldılması: Təhlükəsiz və yaşıl gələcək üçün resursların səfərbər olunması" mövzusunda həsr edilmiş konfransın Bakıda davam edən ikinci günündə BMT-nin Sülh Əməliyyatları Departamentində Qanunun aliliyi və təhlükəsizlik institutları üzrə baş katibin köməkçisi Aleksandr Zuyev konfrans iştirakçılarına videomüraciətində Azərbaycan hökumətinə ətraf mühiti mühafizə sahəsində həyata keçirdiyi tədbirlərə, xüsusilə mina təhlükəsi ilə mübarizəyə dair fəaliyyətləri 18-ci Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi (DİM) kimi təqdim etdiyinə görə təşəkkürünü bildirdi: "Azərbaycanın COP29-a evsahibliyi etməsi onu göstərir ki, ölkə ətraf mühitin mühafizəsini ali məqsəd kimi görür. Azərbaycanın minatəmizləmə fəaliyyətini - xüsusilə ANAMA-nın gördüyü işləri yüksək qiymətləndirirəm. Bu yaxınlarda beynəlxalq mina fəaliyyətləri standartlarının yenilənməsi dərc olunacaq. Ümumilikdə, mina

problemi ilə ətraf mühit arasında əlaqəni qabartmaq vacibdir".

Azərbaycan Minatəmizləmə Agentliyinin və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramının (BMT İP) birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən III Beynəlxalq Minatəmizləmə Konfransının yekununda çıxışı zamanı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsi müdirinin müavini Nüsrət Süleymanov nəzərə çatdırdı ki, minatəmizləmə sahəsində böyük təcrübə qazanan və onu artırmaqda davam edən Azərbaycan bu təcrübəni eyni problemdən əziyyət çəkən digər ölkələrlə bölüşməyə hazırdır: "Həmin bilik və təcrübəni əldə etmək bizə baha başa gəlib".

Azərbaycanın bu il evsahibliyi edəcəyi COP29-da da bu məsələnin diqqət mərkəzində saxlanılacağını vurğulayan Nüsrət Süleymanov dedi: "COP29-a evsahibliyi edən ölkə kimi biz bu konfransda iqlim dəyişikliyi məsələsi ilə yanaşı, mina problemini də qaldırmağı özümüzə borc bilirik. İqlim dəyişikliyi ilə mübarizəyə töhfə vermək üçün mina problemini həll etməliyik. Nyu Yorkda

keçiriləcək Gələcəyin Sammitini, Misirdə baş tutacaq Ümumdünya Şəhərsalma Forumunu (WUF12) və Bakının evsahibliyi edəcəyi COP29 tədbirini səbirsizliklə gözlədiyimiz bir vaxtda bu iki çağırış arasındakı qarşılıqlı əlaqəyə diqqət çəkərək onlara qarşı mübarizə aparmaqda qətiyyətliyik".

Mayın 31-də Bakıda başa çatan 3-cü beynəlxalq humanitar minatəmizləmə konfransının yekununda bəyannamə qəbul olunub. Bəyannamədə BMT-nin üzv dövlətlərini minatəmizləmə ilə bağlı, o cümlədən minaların basdırıldığı yerlər haqqında məlumat mübadiləsinə dair müvafiq beynəlxalq öhdəliklərinə əməl etməyə, minaların və müharibənin partlayıcı qalıqlarının mülki əhali üçün ciddi təhlükə yaratdığı, eləcə də ətraf mühitə, ərzaq təhlükəsizliyinə və daha geniş sosial və iqtisadi inkişafa əngəl törətdiyi ölkələrdə milli minatəmizləmə potensialının yaradılmasına və inkişafına dəstək vermək məqsədilə dövlətləri və müvafiq təşkilatları səylərini davam etdirməyə çağırış var.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"